

۲۰۸۵۴۰۴

پژوهشی در قرآن و نهج البلاغه ⑤

* مدیریت در جامعه

* کار و تلاش

حسین مظفری مجد

سرشناسه:	مظفری مجید، حسین، ۱۳۳۲ -
عنوان و نام پدیدآور:	پژوهشی در قرآن و نهج البلاغه / حسین مظفری مجید.
مشخصات نشر:	تهران: فرهنگ صبا، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری:	ج
شابک:	دوره: ۸-۴۷-۶۲۳۶-۹۷۸-۶۲۲، ج. ۱. ۵-۲۸-۶۲۳۶-۹۷۸-۶۲۲
	ج. ۲. ۲-۲۹-۶۲۳۶-۹۷۸-۶۲۲، ج. ۳. ۸-۵۰-۶۲۳۶-۹۷۸-۶۲۲
	ج. ۴. ۵-۵۱-۶۲۳۶-۹۷۸-۶۲۲، ج. ۵. ۲-۵۲-۶۲۳۶-۹۷۸-۶۲۲
	ج. ۶. ۹-۵۳-۶۲۳۶-۹۷۸-۶۲۲
وضعیت فهرستویی:	فبا
موضوع:	علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. نهج البلاغه -- نقد و تفسیر
موضوع:	Ali ibn Abi-talib, Imam I. Nahjol - Balaghah -- Criticism and interpretation
موضوع:	علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. نهج البلاغه --
جنبه‌های قرآنی:	
موضوع:	Ali ibn Abi-talib, Imam I. Nahjol - Balaghah -- Koranic aspects
موضوع:	قرآن، برگزیده‌ها -- ترجمه‌ها
موضوع:	Translations - Qur'an. Selections
روند محکمه:	BP ۳۸/۰۸
رده‌بندی دب:	۲۹۷/۹۵۱۵
شماره کتابشناسی:	۶۰۴۹۱

■ ناشر: نشر ملک صبا

■ پژوهشی در قرآن و نهج البلاغه

● مدیریت در جامعه

● کار، تلاش

■ حسین مظفری مجید

■ چاپ و صحافی: پردیس دانش ■ چاپ اول: ۱۳۹۸

■ شابک دوره: ۸-۴۷-۶۲۳۶-۹۷۸-۶۲۲ ■ شابک: ۲-۵۲-۶۲۳۶-۹۷۸-۶۲۲

■ شمارگان: ۱۰۰ نسخه ■ قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

فهرست

فصل اول:

بخش الف (قرآن)

بخش ب (نهج البلاغه)

الف: مدیریت و تدبیر امور اقتصادی جامعه، بخصوص یتیمان و صغیران و سفیهان و نیازمندان و فقرا.

ب: جلوگیری از تسلط غیرمتخصصان و غیرمتعهدان و بی‌خردان بر اموال و اقتصاد و بیمت حال مردم و جامعه.

تعداد آیات: ۵۶

تعداد خطبه‌ها: ۷

تعداد نامه‌ها: ۱۸

تعداد حکمت‌ها: ۳

تعداد روایت‌های مستدرک نهج البلاغه: ۲

تعداد دعا‌های صحیفه سجاده: ۱

فصل دوم:

بخش الف (قرآن)

بخش ب (نهج البلاغه)

الف: کار، تلاش.

ب: توکل بر خدا.

پ: نه ستم و نه بهره‌کشی.

ت: طرد بیکاری و تنبلی.

تعداد آیات: ۱۲۳

تعداد خطبه‌ها: ۱

۲	تعداد نامه‌ها:
۴	تعداد حکمت‌ها:
۳	تعداد دعا‌های صحیفه سجادیه:

www.ketab.ir

۱- در این و سانس بر خدای یکتا که کمک کرد تا این کتاب (مدیریت + کار و تلاش) بر قرآن نهج البلاغه به پایان برسد.

۲- این کتاب را با روح پاک شهدای وطنمان ایران عزیز تقدیم می‌کنم.

۳- در این کتاب کلیه آیات قرآن و مطالب نهج البلاغه که در آن کلمه یا جمله یا مفهوم یا برداشت (مدیریت + کار و تلاش) بوده جمع‌آوری و منظم گردیده است.

۴- تعداد کل آیات قرآن ۶۲۳۶ آیه می‌باشد.

۵- تعداد خالص آیات فصل ۱ (۵۶ آیه) یعنی ۶۱ درصد کل قرآن می‌باشد و تعداد خالص آیات فصل ۲ (۱۲۳ آیه) یعنی ۲ درصد کل قرآن می‌باشد.

۶- تعداد کل سوره‌های قرآن ۱۱۴ می‌باشد که در ۲۲ سوره ۱۱ آیات فصل ۱ و در ۵۲ سوره آن آیات فصل ۲ می‌باشد.

۷- در این کتاب فقط ترجمه فارسی آیات آمده و جملات عربی قرآن نیامده است، و ترجمه‌ها از استاد الهی قمش‌ای، استاد فولادوند، استاد خرمشاهی، استاد مصطفی رحیمی‌نیا می‌باشند.

۸- همانطوری که در سوره بقره آیه ۲۸۶ و سوره حج آیه ۷۸ آمده،

اسلام دین سهل و آسانی می‌باشد و مخاطب‌های قرآن همه انسان‌ها و همه مردم هستند لذا بهتر است همه مردم بطور مستقیم **ترجمه آیات** را از روی ترجمه‌های خوب و جدید بخوانند و عمل نمایند تا رستگار شوند.

۹- قرآن به عنوان کتاب وحی و مقدس و اساسنامه و قانون اساسی و عملی و اجرایی کلان بیش از ۱/۵ میلیارد مسلمان در سراسر دنیا می‌باشد و معتبرترین کتابی است که در طول ۱۴۰۰ سال، صحیح و سالم و بدون هیچ گونه تحریف و جعلیات به دست ما رسیده است، لازم و ضروری است که مسلمانان **ترجمه قرآن** را به هر زبانی که می‌فهمند و تکلم می‌نمایند قرائت و مطالعه نمایند و مستقیماً بدون هیچ واسطه‌ای دستورات کلی و قوانین کلی و کلان قرآن را در زندگی به مرحله اجرا درآورند، بطور مثال: ما ایرانیان فارسی زبان به خاطر درک و فهم بهتر قرآن و اجرای دستورات آن، بهتر است در محافل رسمی و جمعی و عمومی و مدارس و مجالس ختم و انفرادی و اجتماعی **ترجمه فارسی قرآن** را بخوانیم تا خوبتر بفهمیم و اجرا کنیم، (اگر یک آیه قرآن را به زبان فارسی بخوانیم و بفهمیم و اجرا کنیم بهتر از اینست که ده‌ها آیه را به زبان عربی بخوانیم ولی هیچ متوجه نشویم، چرا؟: چون زبان عربی را نمی‌دانیم و درک نمی‌کنیم و نمی‌فهمیم چه می‌گوید)، در ماه مبارک رمضان و در ایام سال در همه اجد و محافل و منازل مسلمانان به ویژه در ایران (ختم و قرائت قرآن دارند) و همه قرآن را به زبان عربی می‌خوانند ولی معنی و ترجمه و مفهوم آن را درک نمی‌نمایند و به مرحله اجرا نمی‌گذارند، چه خاصیتی دارد؟؟: به نظر من بهتر است **ترجمه قرآن** را با دقت مطالعه نمایند و در زندگی و جامعه به مرحله اجرا درآورند، مطمئن باشند ثواب اصلی تلاوت و مطالعه قرآن اینست که **ترجمه** آن را بخوانیم و درک کنیم و در زندگی و جامعه، درست به کار بیندیم، البته چون زبان وحی (عربی بوده) و قرآن به عربی نازل شده، در اجتماعات بین‌المللی و در اجتماعات حج و هرگونه جمعی که مردمان از زبان و لهجه و تکلم

گوناگونی برخوردارند به خاطر [وحدت اجتماعات مسلمین] در آنجا قرآن را حتماً به عربی تلاوت نمایند.

۱۰- در طول تاریخ اسلام، [برای محفوظ ماندن قرآن از هرگونه تحریف و جعلیات توسط دشمنان اسلام]، تمامی سوره‌ها و آیات و کلمات و حروف و حتی نقطه‌ها در تمامی سوره‌ها و در تمامی قرآن شمارش و ثبت و مضبوط گردیده است و سلامت و درستی آن مورد تأیید همگان است و خداوند در قرآن فرموده که ما این قرآن را از همه بلیات و مصائب حفظ و نگهداری می‌نمائیم.

۱۱- این قرآنی که در دست ما است در زمان خلیفه سوم (عثمان بن عفان) جمع‌آوری گردید. به تأیید حضرت علی بن ابی طالب (ع) و مهاجرین و انصار و حافظان و کاربان اول رسیده و در سال ۳۰ هجری قمری تکمیل یافته است و سایر قرآن‌ها را که با این قرآن مغایرت داشته، با نظارت تمامی یاران اولیه پیغمبر منهدم و نابود و سوزانده شدند.

۱۲- از زمان عثمان به بعد قرآن توسط خطاطان و خوش‌نویسان نوشته می‌شده و قرأت می‌گردیده تا اینکه چاپخانه‌ها اختراع می‌گردد و اولین چاپ قرآن در ونیز ایتالیا در ۱۵۱۶ میلادی (۹۲۶ قمری) به چاپ می‌رسد و این کار در اروپا ادامه یافته تا اینکه اولین چاپ قرآن در ایران در تبریز در سال ۱۲۴۲ قمری (۱۸۲۶ میلادی) به چاپ می‌رسد و این کتاب تا به امروز ادامه یافته، البته نظارت دقیق و عملی و فنی بر این کار وجود دارد.

۱۳- قرآن چیست؟

قرآن نام مخصوص کتاب آسمانی است و کلمه قرآن در چندین جای این کتاب مقدس آمده:

شهر رمضان الذی انزل فیہ القرآن، (سوره ۲ آیه ۱۸۵)

کلمه قرآن مصدر فعل (قرأ) می‌باشد. یک معنای آن جمع کردن اشیاء با

هم است و معنای دیگر آن خواندن است، یا از بر خواندن آنچه نوشته شده. با صدای بلند یا آهسته، این کتاب آسمانی بدین نام نامیده شده زیرا جامع بهترین دستورها و آموزش‌های زندگی است و از طرف دیگر کتابی است که باید خوانده شود و در واقع بیش از هر کتابی هم خوانده شده است که البته همه مردم باید بیشتر با ترجمه زبان تکلمی و فهم و درکشان و زبان محاوره‌ای‌شان بخوانند.

این کتابی است که از جانب خدای جهانیان فرود آمده: و انه لتنزل رب الامین (سوره ۲۶ آیه ۱۹۲).

و وحی و الهای است از طرف خدای عزیز حکیم: تنزیل الكتاب من الله العزيز حکیم (سوره ۳۹ آیه ۱).

این کتاب بدین بر محمد نازل شد: و آمنوا بما نزل علی محمد و هو الحق من ربهم (سوره ۷ آیه ۲).

و این قرآن به وسیله روح الامین بر قلب محمد نازل شد: نزل به الروح الامین علی قلبک لتکون من المنذرين (سوره ۲۶ آیات ۱۹۳-۱۹۴).

نخستین وحی قرآن در ماه رمضان بر پیامبر نازل شد: شهر رمضان الذی انزل فيه القرآن، هدی للناس و بینات من الذی و الفرقان. (سوره ۲ آیه ۱۸۵). این شب به نام شب قدر نامبرده شد: انا انزلناه فی لیل القدر (سوره ۹۷ آیات ۱-۲).

قرآنی که به زبان عربی است: فانما یسرناه بلسانک الهمم یتذکرون. (سوره ۴۴ آیه ۵۸) و انا جعلناه قرآناً عربیاً. (سوره ۴۳ آیه ۳).

۱۴- عناوین دیگر قرآن

این کتاب آسمانی از خودش به عناوین دیگر هم یاد می‌کند:
الکتاب: (نوشته‌ای کامل) - ذلک الکتاب لاریب فیه، هدی للمتقین (سوره ۲ آیه ۲).

الفرقان: (فرق دهنده میان راست و دروغ) - تبارک الذی نزل الفرقان
على عبده ليكون للعالمین نذیراً (سورہ ۲۵ آیہ ۱).

الذکر: (یادآوری) - انا نحن نزلنا الذکر و انا له لحافظون (سورہ ۱۵ آیہ ۹).

موعظه: (نصیحت و پند) - یا ایها الناس قد جائتکم موعظہ من ربکم
(سورہ ۱۰ آیہ ۵۷).

حکم: (داوری) - و كذلك انزلناه حکماً عربیاً (سورہ ۱۳ آیہ ۳۷).
الحکم: (حکمت) - ذلک مما اوحی الیک ربک من الحکمہ و لاتجعل
مع اللہ آخر فتلقى فی جہنم ملموماً مدحوراً (سورہ ۱۷ آیہ ۳۹).

الہدی: (ہدایت، رہبری) - و انا لما سمعنا الہدی آمنا به (سورہ ۷۲ آیہ ۱۳).
روح: (جوہر کی سیات بخش است) - و كذلك اوحینا الیک روحاً من
امرنا ما کنت تدری یا الیاب (الایمان و لکن جعلناه نوراً نہدی به من
نشاء من عبادنا و انک لتمنن الباطل مستقیم (سورہ ۴۲ آیہ ۵۲).

تنزیل: (فروفرستادن وحی) - انزلنا رب العالمین (سورہ ۲۶ آیہ ۱۹۲).
البیان: (آنچه هر چیز را شرح می دهد) - هذا بیان للناس و ہدی و
موعظہ للمتقین (سورہ ۳ آیہ ۱۳۷).

برہان: (برهان) - یا ایها الناس قد جائکم برہان من ربکم و انزلنا الیکم
نوراً مبیناً. (سورہ ۴ آیہ ۱۷۵).

النور: (روشنائی) - و اتبعوا النور الذی انزل معہ، ان ذلک مم المفلحون
(سورہ ۷ آیہ ۱۵۷).

الحق: (راستی و درستی) - و قل جاء الحق و زہق الباطل (سورہ ۱۷ آیہ ۸۱).
حبل اللہ: (رشتہ و پیمان الہی) - و اعتصموا بحبل اللہ جمیعاً و لیسرقوا
(سورہ ۳ آیہ ۱۰۲).

۱۵- تقسیم بندی قرآن + شیوہی جمع آوری قرآن

قرآن به یکصد و چہارده فصل یا سورہ تقسیم شدہ است. کلمہ سورہ را

از خود قرآن گرفته‌اند (سوره ۲، آیه ۲۳) و دو شاهد باید گواهی می‌دادند که آنچه آورده‌اند از جمله آیاتی بوده که به پیامبر عرض و در حضور آن حضرت نوشته شده بود. و زید بن ثابت گفته است: من آخر سوره «براءت» را نزد ابی خزیمه یافتم و نزد غیر او نبود. و من گفته ابی خزیمه را قبول کردم به جهت آنکه پیامبر شهادت او را برابر با شهادت دو نفر می‌شمرد^۱ ولی عمر که آیه رجم را آورد آن آیه نوشته نشد زیرا عمر آیه نامبرده را تنها آورده بود. زید پس از این جمع‌آوری نخستین نسخه قرآن را به ابوبکر تسلیم کرد. ابوبکر آن را نزد خود نگاه داشته بود و هنگام وفاتش آن را مانند تاج خلافت به عمر تسلیم نمود. وقتی که عمر فوت کرد چون تکلیف جانشین او معلوم نبود نسخه قرآن را به دخترش حفصه همسر پیغمبر اکرم سپردند. این یک نسخه قرآن در اختیار حفصه بود ولی در نسخه‌های دیگر و قطعات قرآن و آیه‌هایی که در دست مردم بود اختلافات بسیار قراءتی دیده می‌شد. در فاصله بین خلافت ابوبکر و عثمان که دوره خلافت عمر باشد در امر قرآن اقدامی تازه انجام نداشت.

۱۶- پیشنهاد حدیفه در جمع‌آوری قرآن در زمان عثمان

عثمان به آن ترتیب معروف به خلافت رسید و در آن وقت نفوذ اسلام در کشورهای مختلف بسط و توسعه یافته بود به تدریج در متن آیه‌ها و قطعات قرآن که از سینه‌ها خارج شده و به صورت کتاب درآمد به این اختلاف نسخه‌ها و آیه‌ها بیشتر می‌شد. در سال ۲۷ هجری - حدیفه - دوست رسول‌الله و فاتح همدان وری و دینور که در ارمنیه و آذربایجان جنگ کرده بود و قرائت‌های مختلف شامی و عراقی و حجازی را شنیده و از اختلاف میان آنها وحشت‌زده شده بود - از عراق آمد و از عثمان خواست که به

۱. از کتاب «تاریخ جمع قرآن» اثر دکتر جلالی نائینی، صفحه ۴۳، سطر ۱۰، که ایشان از کتاب «المصاحف» عبدالرحمن حاطب آورده است.

وسیله قراء و کتاب وحی که هنوز چند نفری از آنها باقیمانده بودند اقدام در رفع این اختلاف و جمع‌آوری کامل قرآن بکند پیش از آنکه در قرآن هم همان اختلافی پیدا شود که یهود و نصاری در کتاب خود پیدا کردند.

عثمان این پیشنهاد را پذیرفت و **دوازده تن از قریش و انصار** را گرد آورد و انجمنی تشکیل داد. و شخصی را نزد حفصه فرستاد و از او درخواست کرد قرآن را برای نسخه‌برداری بوی دهد و همانند به زیدبن ثابت و عبدالله بن زبیر و سعید بن عاص و عبدالرحمن بن حارث و ابن هشام دستور داد از آن نسخه‌برداری کنند و به قریشیان گفت: اگر میان شما و زیدبن ثابت اختلاف در لفظی از قرآن پدید آمد آن را به زبان قریش بنویسید زیرا قرآن به زبان قریش نازل گردیده و آنان نیز به همین گونه رفتار کردند و همین که نسخه‌برداری پایان یافت عثمان نسخه حفصه را به او بازگردانید و از نسخه خود به هر طرف نمونه‌ای فرستاد و دستور داد **غیر از آن هر چه باشد آتش بزنند.**

طبری در تفسیر گرانهای خود می‌نویسد که قرآن در دست یاران پیامبر متفرق بود و بیش از همه ابی‌بن کعب نسخه‌های آن را در دست داشت و چون وحی نازل می‌شد او بی‌درنگ می‌نوشت. در زمان ابوبکر و عمر مردم یکدیگر را کافر می‌خواندند و هر یک به دیگری می‌گفت: این که در دست توست قرآن نیست. سرانجام در زمان عثمان که اندیشه جمع‌آوری قرآن به کار بسته شد کاملترین مصحفی که یافتند از آن ابی‌بن کعب برد. در آن روزها عربی بیابانی بیامد و دو سوره آورد و گفت که خود از پیامبر می‌آید. عثمان از او نپذیرفت و چون در هیچ مصحفی نبود آن را در قرآن نداشت و این گونه نوشته‌ها را دستور داد بسوزانند.^۱